

Dışhekimliği Endodonti Tedavilerinde Kök Kanallarından Eküvyon Alma ve İdentifiye Etme Teknikleri ()*

İbrahim ETİKAN ()**

G İ R İ Ş

Dışhekimliği protez tekniğinde son senelerde kaydedilen büyük ilerlemelere rağmen hastalar umumiyetle kendi dişlerini devital de olsa, en mükemmel yapılmış bir proteze tercih etmektedirler. Bir dişini daha kaybetmek ve protezi kullanamamak korkusu ayrıca ağızda protez taşımanın hastada yarattığı ruhi huzursuzluğun bunda büyük rol oynadığı şüphesizdir.

Çeşitli sebeplerle pulpası enfekte olmuş bir dişin ağızda kalabilmesi ve bu dişin tedavisinden sonra vücutta odontojen bir fokal enfeksiyon odağı haline geçmemesi, yapılan endodontik tedavinin tam manasıyla muvaffak olmasına bağlıdır.

Pulpası enfekte olmuş bir dişteki enfeksiyon derecesi mevcut klinik ve radyolojik teşhis metodları ile araştırılmış bir pulputis prulentaya veya pulpa gangreni tesbit edildiğinde kök kanallarındaki mikroorganizmlerin identifikasyonu için kanallardan eküvyon almak icabeder. Bu esnada dişin ağız florası ile irtibatının tamamen kesilmesi yani steril bir ortamda steril aletlerle çalışılması lüzumludur.

(*) Hacettepe Üniversitesi Dış Hekimliği Yüksek Okulu çalışmalarından
(**) Hacettepe Üniversitesi Dış Hekimliği Yüksek Okulu Dış Hastalıkları ve Tedavisi Uzmanı, Öğretim Görevlisi.

Alınan eküvyonun mikrobiyolojik tetkiki sonunda kanallar içinde mevcut mikroorganizmler tesbit edilir, buna göre kanallara spesifik bir antibiotik patı tatbik edilirse endodontik tedavisinin kısa zamanda ve en emin şekilde sonuçlanması mümkün olur. (19)

MATERYEL ve METOD

Bhac sistemine göre kavitesi hazırlanan diş Rubber Dam ile izole edilir. Steril rond frezlerle ve ekskavatörlerle dişin kron pulpası alınır. Bundan sonra steril tirneflerle kök pulpası alınan diş kanalı bouterlock ve henestrom eğeleri ile genişletilir. Mikro-organizmler bakımından zengin olan gangrenli ve pulpitis purulentali dişlerden kültür almak için aşağıda belirtilecek âletlere ihtiyaç vardır. (1-3-5)

1 — Porttüpte (Sporda) muhafaza edilmekte olan steril buyyonlu tüpler;

Bu buyyon :

a — Beef extract (sığır extresi)

b — NaCl

c — Pepton

d — Eau distile ihtiva etmektedir. Yeni hazırlanmış bu buyyonun ph-sı 7,4 dür. Kullanılacak zamana kadar ph-7,2 ye kadar düşmektedir.

2 — Kâğıt koniler veya steril miller sonduna sarılmış pamuk meçler

3 — İspirto lâmbası veya flâm

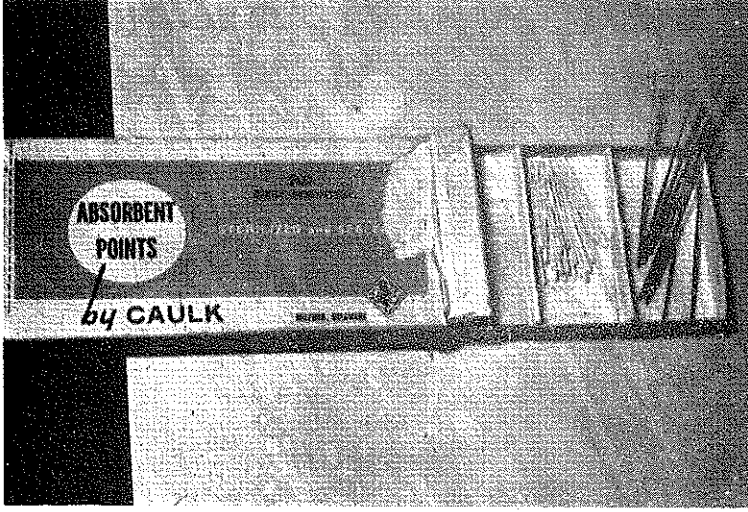
4 — Steril pens

5 — Steril pamuk paletler

6 — Steril kongüta

Kliniğimizde eküvyon alma tekniği aşağıdaki sıraya göre uygulanmaktadır. (4-2)

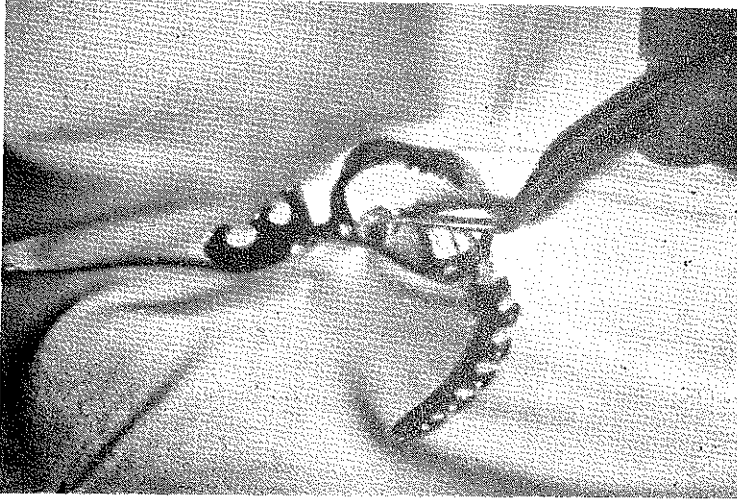
1 — Kanala tatbik edilecek olan steril kâğıt koni veya miller sondu meç yine steril olarak hazırlanan preselle tutulur.

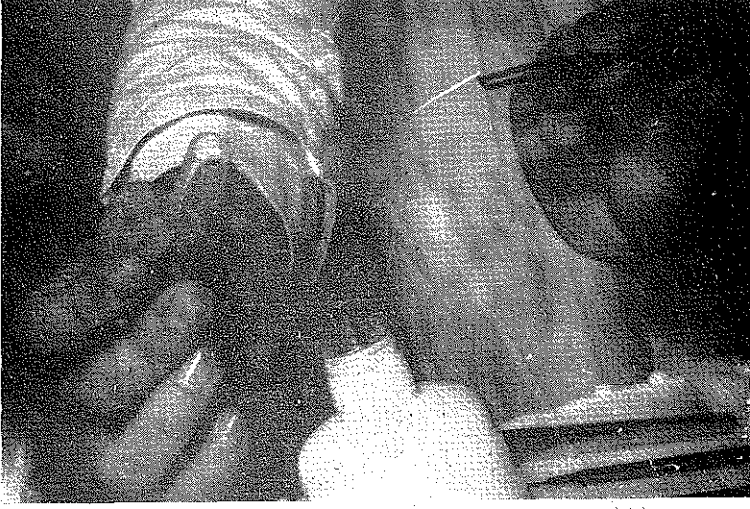
Şekil 1 : Eküvyonların alınmasında kullanılan kâğıt koniler ve miller sondu meçler

2 — Meç veya kâğıt koni dikkatle izole edilen ve extirpasyonu yapılmış olan kanala tatbik edilir.

3 — Kanala tatbik edilen meç «5» dakika müddetle kanalda bırakıldıktan ve havadan kontamine olmaması için kanal ağzı steril bir pamuk peletle kapatıldıktan sonra porttüpten alınan buyyonlu tübün ağzı hemen flandan geçirilerek meç buyyonlu tübe konulur.

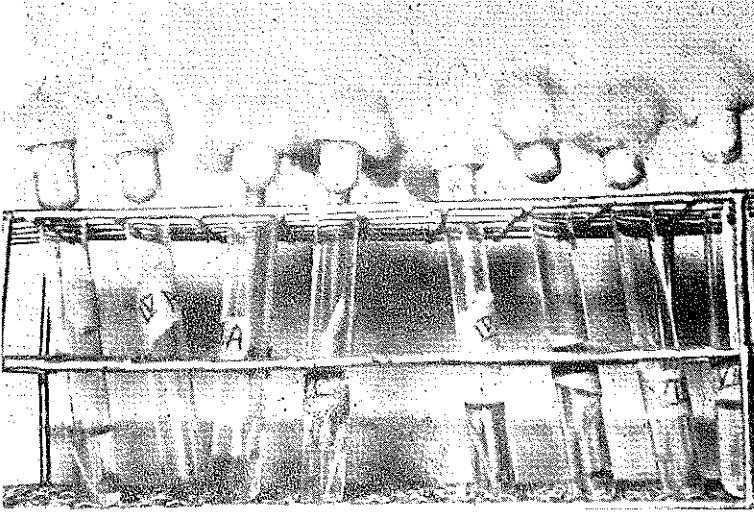
Şekil 2 : Steril Preselle tutulan meçin kanala tatbiki

Şekil 3 : Buyyonlu tübe meçin tatbiki

4 — Buyyonlu túbün duvarlarına yapışmış olan meç veya kâğıt koninin solüsyona intibakı için túbün ağzı steril olarak steril pamuk peletlerle kapatıldıktan sonra bir dakika müddetle çalkalanmalıdır.

5 — Posterior dişlerde birden fazla kanalın olması sebebiyle yukarıda izah edilen sıralar her kanal için teker teker tekrarlanır. Ay-

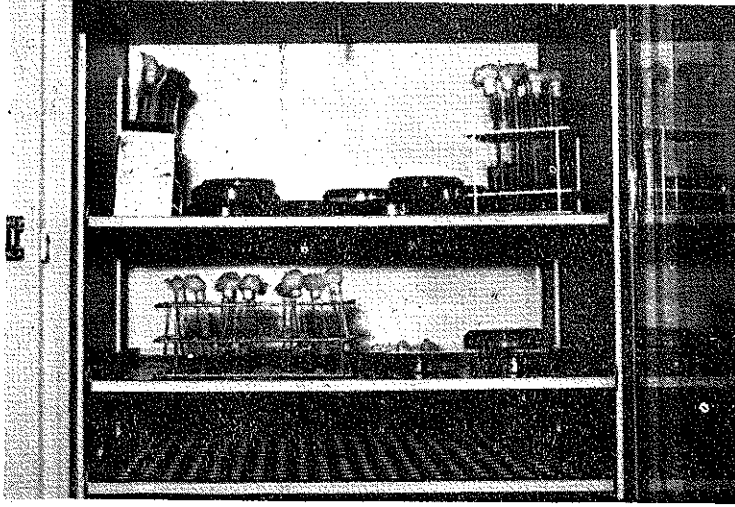

Şekil 4 : Steril túblerin hazırlanış şekli

rica mikro-organizmlerin bir defada meçe yapışamayacağı düşünüle - rek aynı kanaldan 2-3 defa kültür alınması cihetine de gidilebilir.

6 — Alınan eküvyon patojen mikro-organizmlerin üremesi için 37°C ye ayarlanmış etüve konularak en az 48 saat etüvde bırakılır ve bunu takiben kanlı besiyerine ekimleri yapılır. Bu kanlı besiyeri:

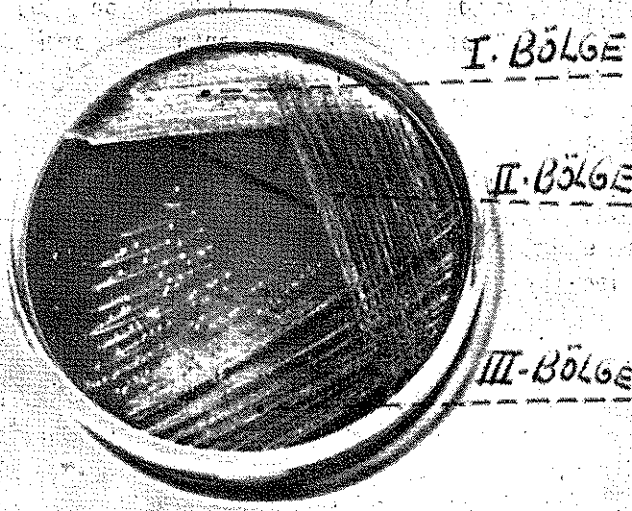
- a) Buyon
- b) %5 lik kan
- c) % 15 agar ihtiva etmektedir.

Şekil 5 : Eküvyonların etüve tatbiki

Bu besiyerdeki agar mikro-organizmlerin üremesi için uygun ortam olmadığından sadece vasatın sertleşmesi için ek madde olarak kullanılmıştır. (6) Eküvyonun kanlı besiyerine ekilmesi aşağıda izah edilen teknikle yapılmıştır:

48 saat etüvde kalan eküvyon, plâğın I bölgesine sürülür. Özenin telli kısmı kızıl kor haline gelinceye kadar yakılır ve plâğın mikropsuz kısmında soğutulur. I. bölgeden başlamak üzere zikzaklar çizilerek II. bölge hazırlanmış olur. Öze tekrar yakılarak plâğın mikropsuz yerinde söndürülür. ve zikzaklar çizilerek III. bölge meydana getirilir.

Şekil 6 : Eküvyonların plâktaki bölgeleri

Mikro-organizmlerin idantifikasyonu ve izolasyonu :

Plâtaki bakteri ve koniler 3 şekilde idantifiye edilebilir. (7-8-10)

1 — Direkt preparat yapılarak, gram boyasıyla boyandığında bakterinin şekli, gram (+) veya gram (—) olduğu tesbit edilir.

2 — Eküvyon plâğa sürülerek kültür yapılır ve ekilen kolonilerden özeyle alınıp gram boyasıyla boyanırsa yine aynı netice alınır.

3 — Biyoşimik özellikler: Stafilokoklar için; koagülöz, pigmentleri, hemoliz, manitol fermentasyonu, jelâtin hidrolizinin, streptokoklar için; hemolizine bakılması ve koloni özelliğinin incelenmesi icabeder.

Candidalar; gram boyasıyla boyandığında bakterinin şekil ve koloni özeliği araştırılır. Neisseria için de koloni şekli oksidase testi yapılır. (tetra metil p. phenilen diamın hidroklorid % 1 lik solüsyon halinde hazırlanarak koloni üzerine damlatılır. Siyah renk husule gelince neisseriaların mevcudiyeti tesbit edilir.)

SONUÇLAR :

Kök kanallarından alınan eküvyonlar negatif çıkıncaya kadar eküvyon alınmaya devam edilmelidir. Bu arada kök kanalı dezenfekt-

siyonu için kliniğimizde PNSNG poli antibiyotik patı (9) kullanılmak şartıyla 2. veya 3. seansta mikro-organizmlerin artık üremedikleri yaptığımız denemelerde ispatlanmıştır. Kanala steril lentülo ile tatbik edilen poliantibiotik «PNSNG patı» 48 saat sonra rezorbe olacağından her 48 saat da bir defa kanal yeniden PNSNG poli antibiyotik patıyla dezenfekte edilmelidir. Mikro-organizmlerin idantifikasyonu neticesi kültürün negatif çıktığı seanstan itibaren kök kanalı tamamen dezenfekte edilmiş olduğundan kök kanalını fosfat-siman ve gümüş konilerle hemetik olarak doldurmak icabeder.

Dişhekimliğinde eküvyon almak tedaviyi endodontik bakımdan muvaffak kılar. Bundan ötürü bütün endodontik tedavilerde eküvyon almak ve çıkacak mikro-organizmlerin idantifiye etmek en doğru tedavi sistemlerindedir. Bizim eküvyon almak için hazırladığımız miller sondunu havi meçler, pratik olmamakla beraber kök kanalına girebilen ayrı bir masrafa sebep olmıyan meçlerdir.

Amerika'dan ithâl edilen kâğıt koniler, lâbratuvar tatkikleri yüzünden serbest çalışan diş tabibleri için zaten masraflı olan bu metodu daha pahalı bir hale sokmaktadır. Gaye bu yeni sistemi Türkiye'ye kazandırmak olduğundan lâbratuvarda yapılacak olan mikrobiolojik tetkiklerin masrafları yanında bir de özel âlet ve malzemenin lüzumlu olduğu kanısını ortadan kaldırmaktadır.

Ö Z E T

Bu yazıda pulpitis prulenta ve gangrenli dişlerin endodontik tedavilerinde mikro-organizm tesbiti için kanallardan kâğıt koni veya miller sonduna havi meçlerle nasıl eküvyon alındığı, bunların hangi yollarla idantifiye edildiği ve tesbit edilen mikro-organizmlerin çeşitlerine göre hangi tedavilerin uygulanacağı araştırılmıştır.

S U M M A R Y

In this article other methods of taking cultures from gangrenous teeth and acute suppurative pulpitis are discussed. By using absorbent paper point or a miller sond, adequate culture can be obtained to identify a specific microorganism and therefore apply the correct endodontic treatment.

L İ T E R A T Ü R

- 1 — Sommer, Ostander, Crowley : Clinical Endodontics. 1966, p. 71-78
- 2 — Bartels, H. A., and Rice, E : A Bacteriologic evaluation of Some simple sterilizing methods. J.A.D.A., 29: 1398-1399, 1942

- 3 — **Grossman, L. I.** : Endodontic practice, 6 th ed. Philadelphia, Lea Febiger 1965, p. 172
- 4 — **Burrows, W.** : Textbook of Microbiology 18 th ed. Philadelphia, W. B. Saunders Co, 1963 p. 215.
- 5 — **Sommer, Ostrander, Crowley** : Clinical Endodontics, 1966 p. 127-149
- 6 — **Appleton, J.L.T.** : Bacterial İnfection 3 rd ed. Philadelphia Lea and Febiger, 1944, p. 378
- 7 — **Haden R. L.** : Pulpless teeth from bacteriologic and experımenatl standpoint J.A.D.A., 13 : 918-934, 1925
- 8 — **Morse, F. W. JR and Yates M. F.** : Root Canal Studies: Anaerobic Cultures J. B. Res, 21 : 5-8, 1942
- 9 — **Yarkut Erdem/Etikan İbrahim** : Kök Kanallarının Dezenfeksiyonunda Özel Poliantibiotik Patının (PNSG) Antibakteriel Tesirleri. Hacettepe Tıp/Cerrahi Bülteni 1969. Cilt 1, Sayı 1, S. 75-83
- 10 — **Zeldow, B. J. and İngle, J. I.** : Correlation of positive Culture to the prognosis of endodontically treated teeth : A Clinical study. J. A. D. A, 66 : 23-27, 1963